

A kísérleti lélektan a római egyetemen. A római egyetem lélektani laboratóriumának alapját Boselli miniszter segítségével Sergi vetette meg 1882-ben: A modern értelemben vett kísérleti lélektan bevezetése azonban Sante de Sanctis érdeme, aki nagy küzdelem árán 1901. decemberében lett e tárgynak magántanára a római egyetemen, úgyhogy az 1902—3. iskolai év óta adja elő rendszeresen tárgyát a hallgatóság élénk érdeklődése mellett. Eleinte nem sok erkölcsi és még kevesebb anyagi támogatásban részesült az egyetem és a kormány részéről, csak 1906-ban történt rendkívüli tanári kinevezése óta javultak a viszonyok. 1907-ben évi 1000 líra rendszeres dotációt állapított meg az egyetem tanácsa a kísérleti lélektan laboratóriuma számára, amelyhez asszisztensi állást is szerveztek. 1907—08 óta kettős előadássorozatot tart de Sanctis professzor; egyet az egyetemi hallgatók számára, egyet pedig a továbbképzés céljából beiratkozott tanítók számára. Az 1908—09. iskolai év egyetemi tanfolyamán a következő kérdések kerültek tárgyalásra: A modern lélektan és módszerei. A hallás és látás érzékének fiziológikus lélektana, kísérletekkel. A ritmus és az időérzés. A hang fiziológiája. A zene befolyása a szervezetre és a lélekre. A zenei élvezet; érzéki élvezet és esztétikai élvezet. A pedagógiai tanfolyam tárgyai ugyanakkor a következők voltak: A pedagógiai lélektan. A lélektani módszerek demonstratív alkalmazása egy hatéves gyermekre. Az észrevesés. A figyelem. Emlékezet és típusai. Emlézés. Képzlet. Képzetkapcsolódás. Értelem. Binet-Simon módszerének bírálata. Érzelem és indulatok. Az akarat és cselekvés. A jellem. A befolyásolhatóság. Testi és lelki munka. Az abnormis szellemű, jellemű és beszédű gyermekek nevelése. A serdülő kor. A környezet befolyása. Irvaolvasztató és egyéb tanító eljárások. — Az intézet jelenleg a pszichiátriai intézet három termében van elhelyezve. Az elsőben van a 300 kötetet és 19 folyóiratot tartalmazó szakkönyvtár, a második az előadásokra, a harmadik a kísérletezésekre szolgál. Ilyen szerény keretek közt azonban nagyon élénk munka folyik, amelynek eredményei már a szakfolyóiratokban is kezdenek mind sűrűbben jelentkezni. (Rivista Pedagogica. 1910. okt.)

*

A játék és a nevelés. A douai-i lycée múlt évi évváró ünnepén Luquet a játék és a nevelés közt vont párhuzamot. A játék a gyermeknek a legjellemzőbb sajátossága, amely a gyermeket a jövődő életre készíti elő. A felnőtteknek is vannak játékaik, de a felnőtt mindig tudatában van annak, hogy játékának van-e valami haszna, vagy csak esztétikai élvezetét elégíti-e ki, a gyermek ellenben ezt sohasem

tudja, őt csak ösztöne hajtja a játék felé és az az élénk öröm, amelyet benne talál. Azonban ha nincs is tudatában a gyermeknek, a játék mégis hasznos, mert a gyermek játék közben gyakorolja a tevékenységnek azt a sokféle módját, amelyre későbbi életében szüksége lesz. A gyermek játékanak jelentékeny tényezői között első helyen áll az utanzás, amely az állatvilágban annál erősebben nyilvánul meg, mennél értelmesebb az állat, legmagasabb fokát pedig az emberben éri el. Az utanzás ösztöne átmenet az igazi ösztöntől az értelemhez, amely már nem automatikus. A játék második tényezője az uralkodás vágya másokon és az a törekvés, hogy az útban álló akadályok elháríttassanak. A rombolásra való hajlandóság is ennek a váagnak egyik megnyilatkozása. Végül a játéknak ki kell elégttenie a szabadság ösztönét, amelynek gyerekes megnyilvánulása az ellenmondásra való hajlandóság.

A játék ezen tényezőit mind egyesíti magában a középiskolai nevelés, amely ezért megérdemelné, hogy ideális játéknak nevezzük. Itt is elsősorban az utanzásnak van nagy szerepe és az a jó diák, aki a leghívebben utánozza tanárait. A tanár az osztályban épúgy, mint a szülők a családban, megmutatják példájukkal, hogyan kell az élet komoly eseményeivel szemben viselkedni. Az uralkodás ösztöne, a hatalom élvezete az iskolai gyakorlatokban nyerhet kielégítést, ahol nehézségeket kell legyőzni. Végül a szabadság ösztöne is kielégül, ha a tanítók iskolai kötelességeiket teljesítik. A szellemi munka a legszabadabb, mert legalább végzése idején — független minden gyakorlati érdektől és az emberi szabadság legfenségesebb alakja tisztán az igazságért harcolni és magunk tökéletesítéséért dolgozni. A középiskolában nem az a fontos, hogy ott bizonyos pályákra készüljenek a tanulók, vagy az ismeretek mennél nagyobb tömegét sajátítsák el, hanem hogy megtanuljanak tanulni és megtanulják, hogyan kell az életben viselkedni, röviden: a középiskola megtanít arra, hogyan lehetünk emberek. (*Revue Internationale* 1910. okt.)

*

A porosz középiskolák biologus tanárainak képzése. A németországi reform-mozgalmak nem maradtak hatástalanok, mert Poroszország reáliskoláiban ma már az élettan fakultatív tárgy a felső osztályok tanulói számára, de nem történt intézkedés megfelelő tanárok képzésére. A tantervből világosan kiolvasható, hogy a tanártól háromféle dolgot követel ez az új intézkedés. Bizonyos mennyiségű szakismeretekkel kell rendelkeznie, hogy ezeket tanulói elsajátíthassák, tudnia kell kísérletezni és végül, képesnek kell lennie arra is, hogy bevezesse tanulóit a gyakorlati munkásságba.